



Herre! gjør vel mod vort Land, vor Konge og vor Slægt!

Taler

Johan Ernst Welhaven

Dato

5 juni 1814

Sted

Hospitalkirken, Bergen

Omstendigheter

Takke- og bønnefest i anledning grunnlovverket og kongevalget

1 Bøn.

Velsign vor Konge, Land og Slægt,

O Gud! dit Folk bønføre!

5 Omgjerd os med din Varetægt!

Lad Krigen snart ophøre!

Med alle ønsker Christian Fred!

Lad Retfærd naae sit Øiemeed,

Og Ondskabs Raad beskjæmmes!

10

Text.

Psalm 125, 1ste Vers. De, som forlade sig paa Herren, de ere som Zions Bjerg,

15 der ikke skal ryste, men skal blive evindelig.

Med denne dyrebare Religionssandhed besegles de vigtige og behagelige

Efterretninger, jeg fra dette hellige Sted idag skal kundgjøre, om hvilke vi

allerede tilforn ere vidende, over hvilke vi til almindelig Glæde have tolket vore

20 oprigtige Følelser, vor broderlig mandige Stemming. Den ædle ophøiede Fyrste,

Gud sendte vort haardt betrængte Land i Nødens Tid, der rev sig løs fra de

kjæreste Forbindelser, for at dele vor Fare og lette vor Strid, giver os atter sin

vennehulde Hilsen paa en for vore Hjerter rørende Maade. I Guds allerhelligste

Navn tiltraadde han sin hæderlige Bane, og paatog sig et Kald, hvis store

25 Besværligheder vi ei tydelig kunne forestille os. Med Klogskab, Mod og

Standhaftighed vandt han vor Høiagtelse, og villige bleve vi Alle ved udeelt

Kjærlighed at betale det Krav, hans ædle Hjerter har den billigste Fordring paa.
Inderlig elsket af Nationen valgtes Prinds Christian Frederik med Folkets
enstemmige Villie til Norges Konge, og denne Dag, som Herren gjorde,
30 festligholde vi i Herrens Templer, hvor Sandhed fra Gud byder os at være glade.

Men, mine Tilhørere! skal denne Glæde være den virkelig sande, skal den ikke
ligne en behagelig Drøm og være som en Beruselse flygtig og sløvgjørende, da
35 maa den have sin Grund, og Grunden maa være fast og rendset, vor Glæde maa
komme fra ægte Fædrenelands Sind, fra sand Religions Følelse, vort Ønske for
vor fælles store Sag maa være oprigtigt, vor Overeensstemmelse troværdig, vor
almeentagne Beslutning urokkelig ædel, og vor uindskrænkede Lyst stedse efter
Evne at vise Fædrenelandet al muelig Tjeneste endog med den største Opofrelse.
40 Dette Forsæt har stedse ledet Norges første Mand til sine høie Pligter og vi læse
der ikke blot i vælmente og mandige Udtryk, det lyser frem i den klogetse og
mest ædle Adferd. Men hvad der især idag og til enhver Tid skal forhøie og
befæste vor Glæde, hvad der herefter skal bestyrke os i et godt Haab, er denne
for Normanden saa trøstefulde Overbevisning, at dette Kongens Forsæt hviler
45 paa Religionens klippefaste Grundvold. I denne Overbevisning have vi
forsamlet os i Herrens Bedehuus for at helligholde den paabudne Takke- og
Bønfæst. Dagen skal, som Texten, der er paabuden, give mig Anledning til
kortelig at betragte: Et uforfærdet Mod under truende Rystelser, som en Følge
af sand og stadig Tro paa Guds Forsorg og Varetægt. David har i Textens Ord
50 anmeldt den store Styrke, Troen paa Guds Forsyn meddeler Mennesket, Zions
Bjerg nævner han som et Sindbillede paa den Fasthed og Rolighed, hvormed
den redelige Religionsbekjender udmærker sig under de betænkeligste
Omstændigheder i Livet.

55 Vi bygge paa denne Sandhed vore Fremtids Forhaabninger og nære, ved vel
overlagte Planer, et godt Haab om en heldig Udførelse, fordi de ere virkelige
Mænds Værk, og grunde sig i christelig Oplysning og sand Brødre kjærlighed. Vi
vide hvormeget der er gjort og dagligen gjøres for vort kjære Norges
Selvstændighed, Velfærd og Rolighed; men vi vide og hvor store de
60 Vanskeligheder ere, som skal bekjæmpes og overvindes; hvorledes den Nabo,
hvis Venskab vi ærlig fortjente, hvis Fiendskab vi uforskyldte maa føle, vedbliver
at fornærme, forfølge og efterstræbe os; hvorledes Vold og List forenede,
sysselsætte sig med at paalure eller paanøde et frit og ædelt Folk de Lænker, vi
hverken kunne eller ville bære. Mange af deslige Anlæg kjende vi, flere ere os

endnu uvitterlige. Alt nok -- tro og redelig Nordmand mindes end idag, til dybeste Græmmelse, med hvilken fiendsk Aand man udtænke, fremskyndte og bevirkede Opløsningen af Danmarks og Norges ældgamle Slægtskabsbaand. -- Dog, vi ville ikke ved Fortids bittere Mindelser forstyrre Nutids Glæde. Den

70 Frihed, som blev given til en ædel Selvbestemmelse, er viiselig og redelig afbenyttet, og selve Dagen, vi festligholde, bærer det lyseste Præg af denne vor Friheds fornuftige Brug.

Ved et frit Folks enstemmige Villie, er Christian Frederik bleven Norges Konge,

75 og har ved at modtage en Krone uden Glands, sat den skønneste Krands paa vore bedste og ivrigste Ønsker. Vel ere vi ved denne saa ønskelige Begivenhed ikke komme til vore Ønskers og Idretters store Maal: uforstyrret Borgerheld og betrygget Fred i Norge; endnu ere ikke vore ved Retfærd hævdede Rettigheder af vor Nabomagt erkjendt og hædret.

80 Med Trudslar vil man Skrække, med Magt vil man tvinge os til at frafalde dem, og det billigste Forsvar skal maaskee -- det Gud forbyde -- besegles med Blod. Men skulle disse mørke Forestillinger gjøre os mindre glade ved det fornuftigste og retmæssigste Kongevalg? Føle vi os end som Mennesker svage til at

85 undertvinge enhver billig Frygt, hvormed Tanken om Overmagt og Vælde, List og Rænker, Nød og Jammer ville ængste og fordærve os; kunne vi vel ikke faae Kraft, hvormed at bandlyse den fra redeligt Hjerte; have vi ikke stærke Grunde at modsætte hine ængstende Formodninger? Vor Konge tilbyder os jo selv, i Religionens Navn, de allerbedste, naar han lader Ordets Tjenere forkynde sit

90 kjære Folk denne indholdsrige Sandhed: De, som forlade sig paa Herren, ere som Zions Bjerg, der ikke skal rystes, med blive evindelig. Religionsmanden maa her føle sin Styrke i dens sande Udstrækning. Broder! du, som har lært hvad det er at tilbede Gud i Aand og Sandhed, du som kjender dine Forpligtelser og veed at efterleve dem, din Lyst og Stræben er at gjøre hvad ret er for Gud; thi din

95 bedste Hensigt er at arve Guds Salighed. Tro i dit Kald blir du glad i din Gjerning; du vil det Gode og stræber trolig at fuldføre det; som Feilende tilstaaer du dine Feil; naar du overbevises, angrer dem oprigtig, og forbedres daglig ved en fornuftig Selvprøvelse. Og du, som saaledes ofte har overvundet dig selv, skulde ikke du i Tidens Kamp blive uovervindelig, og under Lykkens

100 Omvexlinger, uforanderlig i din Tillid til Forsynet?

Skulde vel nogen Modgang kunne gjøre dig Modløs, nogen Fare raadvild, nogen trodsig Fiende feig og frygtsom? Nei! i dig stædfæstes hin store guddommelige

105 Sandhed: De Gudfrygtige kan ikke rokkes; de ere som Zions Bjerg; klippefast er
deres Tro, og som denne deres Haab og Tillid til det høieste Væsens Varetægt og
Bistand. Tænk dig saaledes med Glæde Religionsmandens Forfatning, og hold
dig i Stormen til dette Anker: Herren skal redde sine paa den onde Dag. Lad os,
Nordmænd! Brødre! i denne Tro tænke over Norges Vel, og ærligen handle for
110 samme; og vi skulle aldrig lade os forstyrre af de forskjellige hinanden krydsende
Rygter. Vor Konge har i Guds almægtige Haand overgivet sin og Landets
retfærdige Sag; og trøstig ved hans Varetægt bruger han kraftige Midler til
hæderligt Forsvar. Han veed, at uten Gud bevarer Staden, vaage Vægterne
forgjæves; men troligen vaager han med sine kjække Mænd over sin kjære Arv:
115 Landet og dets Værge; paa Guds Forsyn bygger han Norges Selvstændighed og
Fremtidens Held; men flittig og klog arbejder han paa Bygningen, befæster dens
Grundvold vel, opfører den med Styrke til Varighed, og stande skal den med
Guds Hjælp mot Storme og Rystelser; den hviler, som Kongens Tro og Haab,
paa Zions Bjerg, og end igjennem Tiden Omvexlinger skal den, som en Frugt af
120 Mænds Daad, opbevares for Evigheden. Thi Texten siger: de som forlade sig paa
Gud, skal blive evindelig.

Ja, Brødre! over Tidens Grændser maa Hensigterne med ædle og store
Handlinger strække sig.

125 End for en lysere Periode arbejder vor elskede Christian i sit ophøiede Kald; thi
fredet Oplysning og betrygget Borgerheld, ere skønne trivelige Planter for
Evighedens Udviklinger. De vore til Norges Hæder og Velsignelse! ingen Storm
knække, ingen Orm bedærve dem! Saaledes hviler vort Haab paa en fast
130 Grundvold; thi Klippen er Christus, og paa den at bygge, lover det sandeste og
varigste Held.

See vi endnu ikke Udfaldet af vore vigtige Foretagender, er endnu meget skjult
af det, som skal aabenbares; skulle vi da ikke, i det vi allerede have erfaret, finde
135 Anledning til at takke det allerhøieste Væsen, som hidindtil saa faderligt har
hjulpet os?

Jo, Andægtige! dertil maa enhver af os føle sig opfordret, Dagen har ikke blot til
os denne Indbydelse, i vort fælles vigtige Anliggende hviler den skjelligste
140 Aarsag; under saa mange Tidens gruelige Omvæltninger, saa mange rystende alt
nedbrydende Storme, stod Norge urokkelig, og dens Børn fandt Ly bag dens
ærværdige Fjelde; Voldsmandens Sværd berøvede os ei Liv og Lemmer, ingen

145 Krigslue gjorde os Huusvilde, og det meest djevelske Anlæg, at udhungre os,
tilintetgjordes ved Guds frelsende Haand; og end hviler Norges Selvstændighed
urygget paa religiøse, fornuftige og ædle Grundsætninger.

Bevar den, Algodheds Gud! fremdeles! Lad den befæstes ved Kundskab og dyd!
velsignes med Fred og Frugtbarhed! Leed de Mægtige paa Jorden til at indsee og
150 erkjende vor Ret til at være et selvstændigt Folk, og vor billige Fordring paa deres
Agtelse og Veenskab! Vor elskede Konges ivrigste Ønske er Fred med alle
Nationer, og hans Idretters Maal tiltagende Borgerheld. O! du, som i Kongers
Hjerter vækker Følelser for Sandhed, Dyd og Menneskeværd, lad Ønsker
opfyldes, og det hæderligste Maal til vor felles Lyksalighed opnaaes!
155 Andagtsfulde have vi hørt Sandhedens kraftfulde Stemme; med glad
Opmærksomhed ville vi mottage de os i Fædrelandets og Kongens Navn
meddeelte Efterretninger.

Efterat disse vare oplæste:

160 Velsignet være vor dyrebare Konge Christian Frederik og hans elskede Søn hans
kongelige Høihed Kronprinds Frederik Carl Christian! De være, som vort kjære
Fødeland, stedse indsluttet i Guds Varetægt mod Vold og List, mod alle truende
Farer! I Kongen gav du os, o Gud! en trofast Ven i Nøden, lad ham til sildigste
165 Alder opbevares for Norges Held og Hæder! Gjør ham glad og lykkelig i sin
Tilbedelse, og laad hans Haab og Tillid til din Naade krones med din
Velsignelse! Herre! Vor Gud! modtag vor oprigtige Tak for denne din store
faderlige Velgjerning, i hvilken vi erkjende din uudsigelige Kjærlighed, og gjør, at
vi fremdeles, ved Troskab og Rederlighed, blive værdige til samme! Besjel os
170 med Mod! udrust os med Styrke til, om det gjælder, alle at staae som
uforfærdede Mænd i Fædrelandets Tjeneste! Hjælp os til stedse at vise oprigtig
Kjærlighed mod Kongen og den gode Sag! og lad Held og Hæder baade til
Lands og til Vands ledsage kloge og kjække Nordmænds mandige Selvforsvar!
Herre! gjør vel mod vort Land, vor Konge og vor Slægt! Afsend fra os Krigens
175 Byrder og Ulykker! og lad os snart blive glade ved Erhvervelsen og Nydelsen af
Fredens Frugter! Lær os at tilgive vore Fiender! og lad vore Fiender overbevises
om vor Ret til deres Agtelse og Kjærlighed!

Foren alle stridige! veiled alle Vildfarende! hjælp og trøst alle Lidende og
180 Bedrøvede! og lad den Fred, vi ønske; den Held, vi uden Andres Fornærmelse
attraae, opnaaes, befordres og fremmes til Kongens og Folkets sande og varige

Glæde!

185

Kilde

Tale paa den anordnede Takke- og Bønfest, den 5te Juni 1814, holden i Hospitalskirken af Johan Ernst Welhaven. Trykt hos K. Dahle Enke og Søn.

Emner

1814, Christian Frederik, Hilsningstale

190

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/herre-gjor-vel-mod-vort-land-vor-konge-og-vor-slaegt>

195

200

205

210

215

220